

POSTER SESSION

27 May 2014 TUESDAY 10.15-11.00

TARİHİN ÖNEMLİ SIRRI: GÜL, GÜL YAĞI VE GÜLSUYU

Ayşe Esra Güler¹, Sevdener Karataş²

Pharmacy Student, İstanbul University, Faculty of Pharmacy, İstanbul, ayseesraguler@gmail.com

²PhD. Candidate, İstanbul University, Faculty of Pharmacy, Dept. of Pharmaceutical Technology, İstanbul, svdnrk@hotmail.com

Anadolu coğrafyasında Türk tarihinden öteye gidersek gülün tarihinin insanlık tarihi kadar eski olduğu anlaşılmaktadır. Eski Mısır'da ve Antik Yunan'da dahi gülün güzel koku elde etmek için kullanıldığı ve bununla beraber Babil'in Asma Bahçeleri ve burada Amytes'in yetiştirdiği çiçeklerin arasında gülün yer aldığı bilinmektedir. Orta Asya orijinli olan gülün Türklerde kullanımına dair bilgiler, kaynaklar ışığında ancak 11. yüzyıla kadar incelenebilmektedir. Gülün güzel koku amaçlı kullanılması tıp kitaplarının biraz dışında kalmaktadır. Fakat gül kokusuyla hazırlanan bir pudradan 15. yüzyılda yazılmış önemli bir tıp kitabı olan "Kemaliye"de bahsedilir. Gül yaprakları havanda dövülüp toz haline getirilir ve hamamdan sonra nemli iken boyna masaj yapılarak uygulanır. Böylece gül kokusu uzun süre çıkmaz. Uygulanma sebebi ruhun tedavisi içindir.

"Kitab-ı Divan-ı Lügat-it Türk" ve Yusuf Has Hacib'in "Kutadgu Bilig"inde ziyafetler sırasında içilen cülub ve cülangebin isimli şerbetlerden bahsedilmektedir. Osmanlı Devleti'nde gülsuyu ve gülden yapılan ilaç ve macunların kullanımı çok yaygındır. Devletin ikinci başşehri olan Edirne'de, gülsuyu yapımı sarayda gerçekleşmekteydi. Saray planı içinde bir Gülhane vardır. Bu Gülhane'de bir bahçenin yanı sıra bir bina mevcuttur. Bahçenin gül bahçesi, binanın ise gülsuyu yapıldığı bina olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte İstanbul'daki Topkapı Sarayı'nda da bir Gülhane olduğunu biliyoruz. Bu Gülhane Osmanlı döneminde güllerin yetiştirildiği yer olarak kullanılmaktaydı. 1776 yılında Kauffer'in yaptığı haritada da aynı plan ve tarifi görmek mümkündür. Saray bahçesinde burada yetişen güllerden gül suyu imal edildiğini biliyoruz. Diğerleri gibi gül yağı da eski tıpta yaygın olarak kullanılmaktadır. Beyinden kaynaklanan hastalıklarda ve hafızayı güçlendirmek için gülyacağının kullanılışından İbn-i Sina'nın meşhur kitabı "el-Kanun fi't-Tıbb"da bahsedilir. Bunun yanı sıra egzama gibi hastalıklarda da bu yağın kullanımı yaygındır. Değınmeden geçilmemesi gereken bir diğer nokta ise gülyacağının Osmanlı dönemi hafız yetiştiriciliğinde önemli bir yeri olduğudur.

Anahtar Kelimeler: Gül, gülsuyu, gül yağı

IMPORTANT SECRET OF HISTORY: ROSE, ROSE OIL AND ROSE WATER

If we go beyond the history of Turks in Anatolia, it can be understood that rose's history is as old as human history. Back in ancient Egypt and ancient Greece roses were used to obtain fragrance and in the Hanging Gardens of Babylon roses were among the flowers that Amytes grew. In light of resources information about the history of Central Asia originated roses by the Turks can be examined only until the 11th century. Using rose as a fragrance doesn't usually find a place to itself in medical books. But rose scented powder was mentioned in the 15th century in an important medical book, "Kemaliye". Rose petals are crushed in a pestle into powder and after bath it is applied on the moist neck with massage. Therefore, the smell stays for a long time and it is applied for psychological treatment.

Drinking sherbet named cülub and cülangebin during the banquets is mentioned. Medicines and pastes made from rose and rosewater were very common in Ottoman Empire. In Edirne, the second capital of the state, roses were grown in a place called Gülhane, which was in the palace. In Gülhane there was a building along with the garden. This place was used to produce rosewater. It is possible to see the same plan and description of it in Kauffer's map drawn in 1776. Like others, rose oil was commonly used in the old medicine. The use of rose oil is mentioned in Avicenna's book "Kanun" for treating brain disorders and memory problems. In addition to that, this oil is commonly used for diseases such as eczema. Another point of focus is that, rose oil had an important role in hafız training back in Ottoman Empire.

Keywords: Rose, rosewater, rose oil